

ZAVIČAJNI MUZEJ STJEPANA GRUBERA ŽUPANJA

Savska 3, 32270 Županja, tel./fax.: 032/837-101,
e-mail: zavicajni.muzej.stjepan.gruber@vu.t-com.hr

Tip muzeja:	opći muzej
Vrsta muzeja:	zavičajni
Djelokrug:	lokalni
Osnovan:	1953.
Osnivač:	Grad Županja
Broj stručnih djelatnika:	2
Ravnatelj:	Janja Juzbašić

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Kupnja

Tijekom 2011. za Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji otkupljen je porculanski servis za ručavanje. Starinski servis za ručavanje sastoji se od zdjele za juhu, jedne četvrtaste velike plitice za serviranje i jedne poluovalne plitice za serviranje, posudice za serviranje umaka te plitke i duboke tanjure. Servis je otkupljeno od Mirele Vuković iz Županje. Od iste vlasnice otkupljen je i porculanski servis za serviranje deserta. Starinski servis za serviranje desertnih jela sastoji se od jedne dugoljasto oblikovane plitice za serviranje deserta i šest manjih tanjura. Temeljna boja servisa je bijela dok se na rubovima nalaze cvjetni ures izvedeni od žutih cvjetova, plavo ljubičastih pupova te sivo zelenih listića. Servisi su vrlo dobro očuvani i nalazi se izložen u sklopu stalnoga postava kulturno- povijesne zbirke, u sobi art decoa.

Za etnografsku zbirku otkupljena je starinska spavaća šokačka soba izrađena od hrastovoga drveta koja se sastoji od dva garderobna ormara, dva kreveta, stola s dvije stolice te dva noćna ormarića.

Potom je za istu zbirku otkupljeno 20 različitih tekstilnih predmeta od Ane Čović iz Županje.

Za Zbirku oružja otkupljen je stari bodež iz obitelji Branka Špionjak iz Babine Grede.

1.2. Terensko istraživanje

ARHEOLOŠKI ODJEL

Istraživanje na nalazištu Purić-Ljubanj kraj Vrbanje vršeno je od 1. do 31. kolovoza 2011. Istraživanje je nastavljeno na površini od 25 x 100 m. koja se nalazi na k.č. 3121 u 75. odjelu šume sjeverno Boljkovo–Ljubanj. Na ovoj se površini nalaze tri prapovijesna humka na kojima su se nastavili otprije započeti radovi. Istraživana površina predstavlja najjužniji dio nalazišta. Geofizičkim metodama u proteklim sezonama pregledano je 25 x 100 m. Otvorene su 4 sonde i 2 probna rova ukupne površine 96.5 m². Volumen iskopane zemlje iznosi: 94.5 m³. Sve sonde postavljene su u smjeru sjeverozapad - jugoistok.

1.3. Darovanje

Tijekom 2011. godine za Etnografsku zbirku muzeja darovano je 36 predmeta koji su pristigli uz otkupljeni namještaj. Potom je darovan jedan vuneni pojas – tkanica koju je darovala Ana Korov iz Županje.

Za Numizmatičku zbirku Općinski sud u Županji darovao je stari papirnati novac (ukupno 191 novčanicu).

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

Preventivna zaštita učinjena je na muzejskoj građi koja je otkupom ili darovanjem te arheološkim istraživanjima pristigla u Muzej. S obzirom na činjenicu da je prošle godine pristigao vrlo velik broj arheološke građe, ona je prvo oprana, a nakon sušenja signirana te spremljena u nove kartonske kutije. Etnografska građa po pristizanju u Muzej također je prvo očišćena, popisana i spremljena u depo.

2.3. Restauracija

U svezi restauracije najugroženijih predmeta za etnološku zbirku nismo uspjeli izvesti sve planirane restauratorske zahvate jer su sredstva iz Grada Županje i Vukovarsko – srijemske županije bila smanjena za više od 50 %. No, ipak je na jednom tekstilnom predmetu iz Etnografske zbirke izvršena kompletna konzervacija i restauracija koju je načinio Restauratorski zavod hrvatske – Odjel za tekstil. Dakle, tijekom 2011 godine restaurirana je *crna svilena marama za vrat* koja je izrađena zlatovezom reljefno preko kartona, a motiv

zlatoveza je biljni s prikazom stiliziranih listova i cvjetova Svečana marama za vrat inv.br. 892 (urešena zlatovezom preko papira) iz Etnografske zbirke Zavičajnoga muzeja Stjepan Gruber, mjesto nalaza: Babina Greda. Prije restauriranja na marami su bila vidljiva izrazito velika oštećenja, kako svile tako i zlatnog konca koji je na mjestima oksidirao. Isto tako većom dijelom oštećena je i čipka na vanjskim rubovima vjerojatno uslijed nošenja. Kako marama uistinu ima veliku vrijednost i dio je naše etnografske zbirke odlučili smo je restaurirati i omogućiti daljnju prezentaciju i očuvanje naše bogate kulturne baštine. Restauratorske zahvate načinila je restauratorica Bernarda Franić.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

S obzirom na to da je još koncem 2006. godine u Muzeju instaliran program M++ započet već je tada započet rad na inventarizaciji građe. Tijekom 2011. godine u navedenom programu inventirano je oko 1500 novih kataloških jedinica.

3.3. Fototeka

Muzejska fototeka u 2011. godini obogaćena je i dopunjena s velikim brojem fotografija različita sadržaja od onih s arheoloških istraživanja do fotografija s raznih otvorenja izložbe i drugih projekata u Muzeju.

3.4. Dijateka

Muzej je u 2011. godini većinu fotografskih ilustracija radio u digitalnoj tehnici. Inventirano je novih 20 CD-a različitoga sadržaja

3.5. Videoteka

Videoteka i DVD teka

U 2011. godini muzejska DVD teka je obogaćena novim materijalom. Tako je primjerice Muzej na DVD- u načinio snimak manifestacije“ Kod konjarskih vatri“ i svih otvorenja izložbi, promocija i sl.

3.6. Hemeroteka

U 2011. godini u Muzeju je dopunjavana muzejska hemeroteka novim materijalom pretežito iz dnevnoga tiska, odnosno tekstovima koji se odnose na rad Muzeja (terenska istraživanja, izdavaštvo i sl.) ili, pak, povijesti i kulture županjskoga kraja.

3.7. Planoteka

U 2011. godini u muzejskoj planoteci su izrađena 2 nova plana nalazišta.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Knjižnica Zavičajnoga muzeja u Županji 2011. godine obogaćena je s 46 novih izdanja i to uglavnom putem razmjene publikacija:

- 9 primjeraka stručnih časopisa (periodika)
- 3 monografije
- 19 kataloga
- 7 knjiga

5. STALNI POSTAV

Tijekom 2011. godine pripremili smo dio materijala za publikaciju „VODIČ KROZ STALNI POSTAV,, paleontološke, arheološke i kulturno-povijesne zbirke. Kao prvo sklopljeni su Ugovori s autorima o izradi stručnih tekstova. Tako je za Kulturno –povijesnu zbirku sklopljen Ugovor s Grgurom Markom - Ivankovićem, dipl.povij. umj., za Galerijsku zbirku s Magdalenom Lončarević, prof.povij. umj., za Paleontološku zbirku s Sanjom Vidović, prof., za Povijesnu i Arhivsku zbirku s Danijelom Kegalj, prof. povijesti te s gsp. Jankom Jeličićem prof. povijesti za Zbirku oružja. Neki od autora tekstove su već dostavili i upravo se na njima radi lektura i prevoditeljski poslovi. Također u ovoj godini pripremljen je i sav likovni materijal koji je prema zbirkama dostavljen dizajnerici. Do kraja godine popunjavani su podatci za kataloške jedinice.

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

- Janja Juzbašić je stručno obradila oko 30 predmeta za potrebe izložbe o oglavljima.
- Andreja Malovoz je stručno obradila oko 50 predmeta za potrebe arheološke izložbe te dopunila podatke na oko 1000 predmeta koji se nalaze u stalnom postavu ili su pristigli u muzej arheološkim istraživanjima.

6.4. Ekspertize

▪ Obavljena je ekspertiza (procjena vrijednosti) za etnografske predmete ponuđene za otkup. Te je kustos pov. umj. iz Muzeja Slavonije u Osijeku pomogao nam pri procjeni predmeta za Kulturno- povijesni odjel.

6.5. Posudbe i davanje na uvid

▪ Iz muzejske knjižnice posuđivane su publikacije, stručni časopisi i sl. ustanovama s područja Grada i Županije te pojedincima, uglavnom učenicima.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Sudjelovanje na kongresima:

Janja Juzbašić i Andreja Malovoz sudjelovale su na Međunarodnom interdisciplinarnom simpoziju CroArtScia 2011. „Simetrija: umjetnost i znanost“, održanom od 4. – 7. svibnja 2011., Zagreb, (Muzej suvremene umjetnosti).

Janja Juzbašić je sudjelovala na znanstvenom skupu *Slavonski dijalekt* „Šokačka rič“, od 11. – 12. studenoga 2011., Vinkovci (HAZU Centar za znanstveni rad Vinkovci).

Janja Juzbašić je sudjelovala na 2. kongresu hrvatskih muzealaca, „Muzeji i arhitektura u Hrvatskoj“, 19.- 21. listopada 2011., Zagreb (Muzej suvremene umjetnosti).

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Juzbašić, J.: *Simetrija u narodnom rukotvorstvu istočne Hrvatske*, rad u tisku

Juzbašić, J. : *Pučka knjižica Ivana Filakovca „Naši svakdašnji griesi“*, rad u tisku

Juzbašić, J. : *Šokački stan (salaš) u funkciji muzeja na otvorenom*, rad u tisku

Juzbašić, J.: *Osobitosti svečanih oglavlja urešenih zlatovezom u Slavoniji s posebnim osvrtom na županjski kraj*, katalog izložbe „Goldhauben – Zlatare.Tradicijska oglavlja iz Slavonije i Gornje Austrije“, izdavači: Muzej Slavonije iz Osijeka, Muzej Valpovštine u Valpovu i Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji, Županja 2011.

Malovoz, A.: *Pogrebni običaji kasnog brončanog doba u županjskoj posavini*, katalog izložbe: *Živjeti kroz mrtve*, Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji, Županja 2011.

Juzbašić, J.: *Simetrija na prapovijesnim nalazima istočne Hrvatske*, rad u tisku

6.8. Stručno usavršavanje

Djelatnica muzeja (J.Juzbašić) sudjelovala je na radionici na temu muzejske dokumentacije (M++ program) koja se održavala 2011. godine u organizaciji MDC- a u Zagrebu.

Djelatnice muzeja (A. Malovoz i J. Juzbašić) sudjelovale su na stručnom skupu "Muzejska izložba kao oblik edukacije" u organizaciji Muzejske udruge Istočne Hrvatske, Sekcije za muzejsku edukaciju i animaciju u Muzeju Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu 1.travnja 2011. godine.

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

Djelatnici muzeja su u više navrata davali stručnu pomoć pojedincima i ustanovama.

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

Arheologinja Andreja Malovoz član je Hrvatskoga arheološkog društva, Matice Hrvatske i Muzejske udruge istočne Slavonije.

Etnologinja Janja Juzbašić članica je Hrvatskoga etnološkog društva, Matice Hrvatske, Muzejske udruge istočne Hrvatske.

6.13. Ostalo

Stručna suradnja nastavljena je i tijekom 2011. godine s muzejima i sličnim ustanovama, prije svega na području Županije (Gradski muzej Vinkovci, Gradski muzej Vukovar, Gradski muzej Ilok, Centar za znanstveni rad HAZU Vinkovci, Povijesni arhiv- Odjel Vinkovci) i Slavonije (Muzej Slavonije, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku) te drugih dijelova Hrvatske (Arheološki muzej Zagreb, Filozofski fakultet Zagreb, Ministarstvo kulture, Institut Ruđera Boškovića Zagreb) i drugima.

7. ZNANSTVENI RAD

ARHEOLOŠKI ODJEL

Tema i nositelj projekta: *Arheološka iskopavanja na nalazištu Purić – Lubanj kraj Vrbanje*. Nositelji projekta su Zavičajni muzej Stjepana Grubera iz Županje i Sveučilište u Southamptonu. Voditeljica istraživanja: Andreja Malovoz, mag. arheol. – Zavičajni muzej Stjepana Grubera, zamjenica voditeljice: dr. Sandra Alys Budden – Sveučilište u Southamptonu. Arheolozi koji su sudjelovali u istraživanju su :Robby Copsey, Christopher Shane Healey, Benjamin David Spurgeon-Brown, Hannah Leeke, Paul Bingham, Mu-Chun Wu. U istraživanju su sudjelovali i inozemni studenti arheologije: Jasmine Clare Brighthouse, Alexander Henry Rowley, Baljit Kaur Wassi, Christopher Leland Alexander, Josephine Margaret Daman, Stephanie Joyce Porter i Thomas Mark Alexander.

Nalazište Purić – Lubanj kraj Vrbanje ne spominje se u pisanim izvorima niti u arhivskoj građi. Jedini podatak o prethodnim aktivnostima na ovom nalazištu dolazi iz usmenog priopćenja iz druge ruke, a spominje inženjere koji su radili na izgradnji savskog kanala u 1920-im godinama prošlog stoljeća i koji su opljačkali jedan od tumula. Navodno je pronađen keramički materijal za koji se ne zna gdje je završio. U 2008. ovo je nalazište ponovno otkrio Zavičajni muzej Stjepana Grubera iz Županje, te je uz pomoć kolega sa Sveučilišta u Southamptonu započeo sustavno rekognosciranje i istraživanje. Cilj prvih sezona istraživanja bilo je utvrditi raspon, prirodu i vremensku pripadnost kompleksa humaka koji leže u vrbanjskoj šumi. Otkriveno je da je jedan humak zaista bio opljačkan i da je tada vjerojatno izvađena urna sa sadržajem. Ne zna se gdje se sada ta urna nalazi. Ovaj veliki tumul (tumul 1), najveći u skupini, je i jedini koji pokazuje tragove oštećenja. On je istraživana da bi se utvrdili razmjeri oštećenja, a dva manja tumula koja leže u pravcu sa tumulom 1 također su istraživana. Koliko god da je šuma očuvala ovaj grobni kompleks, toliko je i ograničila mogućnosti samog otvaranja terena i postavljanja sonde i probnih rovova. Teren predviđen za iskopavanje prvo je očišćen od raslinja i pretražen zbog mogućih površinskih nalaza. Čišćenje terena trajalo je dva dana. Sustavni pregled terena potom je rezultirao pojedinačnim nalazima nedijagnostičke keramike i ugljena. Jedan je ulomak identificiran kao rimska keramika. Preko cijelog terena predviđenog za snimanje georadarskog i geoelektričnog profila postavljena su 42 presjeka. Tumul 1 je georadarom pregledan u smjeru sjever-jug, dok su tumuli 2 i 3 pregledani u smjeru sjeverozapad-jugoistok. Skenirana je dubina od 3 metra. Rezultati su pokazali neka područja poremećenosti podzemnih slojeva i jače zasebne anomalije na cijelom terenu. Problem je nastao pri interpretaciji podataka na tumulu 1 zbog oštećenja nastalog iskopavanjem u 1920-im, a potom i štete koju su napravile lisice i jazavci svojim brlozima. Ipak, ne možemo sa sigurnošću znati da li je ovo uznemirenje razlog i velikom broju individualnih anomalija na istočnoj strani tumula 1. Rezultat ovog pregleda terena bilo je postavljanje probnog rova između tumula 2 i 3 (probni rov 1). U njemu je kasnije pronađeno nešto dijagnostičke keramike koja pripada prijelaznom razdoblju kasnog brončanog u rano željezno doba. Također je pronađeno i nešto spaljenih kostiju. I keramika i kosti se trenutno analiziraju. Geoelektrično ispitivanje je provedeno povlačenjem 4 presjeka preko tumula 2 i 3 i na prostoru između njih. Zbog prije spomenutih oštećenja tumul 1 ovaj put nije pregledavan. Jedan presjek napravljen je u smjeru sjever-jug, dva u smjeru sjeverozapad-jugoistok, a jedan u smjeru sjeveroistok-jugozapad. Rezultati su pokazali moguću strukturu blizu tumula 2, te je ovdje postavljen probni rov 2. U ovom rovu pronađen je samo jedan komadić ručno rađene (nedijagnostičke) keramike i nekoliko fragmenata

ugljena. Svaki od tumula snimljen je totalnom stanicom u rezoluciji od 1 m, a podaci više rezolucije uzimani su gdje je to bilo potrebno. Prostor između tumula sniman je u rezoluciji od 2 m. Korišten je Theo-LT softver te je snimatelj bio u mogućnosti vidjeti rezultate snimanja istovremeno u AutoCAD-u što pospješuje učinkovitost i točnost snimanja te se podaci mogu na licu mjesta provjeriti. Da bi se dokumentiralo i kasnije lakše interpretiralo iskopavanje, probni rovovi i sonde dodani su na plan, a kasnije se unosio smještaj stratigrafskih jedinica i posebnih nalaza. Ovime smo dobili trodimenzionalni plan tumula i naših trenutnih probnih iskopavanja koje smo kasnije preklapili s rezultatima geofizičkih snimanja. Otvorene su 4 sonde, a njihov cilj je bio otkriti arhitekturu tumula i njihove međusobne veze, kao i materijalne ostatke najvjerojatnije u obliku kremacijskih urni i njihovog sadržaja. Sve su sonde dale zanimljive rezultate. Voditelji su vodili terenski dnevnik u koji su unošeni svi podaci o istraživačkim radovima i dnevnim događajima koji su od značaja za istraživanje, a nadglednici sondi i rovova vodili su zasebne dnevnik za određenu sondu ili rov. Vodila se nacrtana dokumentacija u odgovarajućim mjerilima, fotografska i filmska dokumentacija cijelog nalazišta i dijelova nalazišta, te terenski popis pokretnih nalaza i uzoraka. Projekt ima vlastitu web stranicu na kojoj se podaci o tijeku istraživanja svakodnevno ažuriraju. Web stranicu izrađuju studenti uz stručno vodstvo profesorice.

ETNOLOŠKI ODJEL

Tema i nositelj projekta: *Istraživanje narodnoga bilja i tradicijskih oblika liječenja biljnim pripravcima u županjskom kraju*

Nositelji projekta: Zavičajni muzej Stjepana Grubera iz Županje. Voditeljica istraživanja: mr.sc. Janja Juzbašić

Tijekom mjeseca svibnja 2011. godine etnologinja je boravila nekoliko dana na terenskom istraživanju u selima županjskoga kraja raspitujući se o osobama koje su poznate po liječenju narodnim pripravcima. S nekoliko starijih osoba načinila je razgovor (u Bošnjacima i Račinovcima) na temu liječenja narodnim pripravcima te je zabilježila nekoliko zanimljivih starinskih lijekova kako za liječenje ljudi tako i za liječenje životinja. U Račinovcima jer pronašla jednu obitelj koja u svom obiteljskom vrtu uzgaja nekoliko vrsta biljaka koje imaju ljekovita svojstva. Kako se od nekih biljaka koristi samo cvijet za ljekoviti pripravak, odmah s proljeća smo angažirali i fotografa kako bi ove biljke snimili u fazi cvjetanja. Nekoliko snimanja (u različitim godišnjim razdobljima) obavljeno je i u obitelji Babić iz Račinovaca te u poljima u okolici Vrbanje, Bošnjaka, a neke biljke snimljene su okolici Županje i rubovima

spačvanske šume (kod rijeke Lubanj). Prethodno spomenuta obitelj Babić iz Račinovaca u novije vrijeme bavi se i proizvodnjom lavande koja se u prošlosti uopće nije uzgajala u ovim krajevima. Danas ova obitelj ima zasađeno polje lavande na površini i proizvodi različite pripravke od lavande koje služe kako u liječenju raznih bolesti ili u higijeni. Pri terenskom istraživanju zabilježeno je da se sve manje koriste biljni pripravci te da se tek pojedine obitelji tek za svoje vlastite potrebe bave sušenjem biljaka, lišća ili plodova. Najčešće se biljke, cvijeće ili lišće suši kako bi se od njih kasnije kuhao čaj. Tako je primjerice u Bošnjacima zabilježeno da se još i danas mogu pronaći neke obitelji koje suše cvijet lipe, komorača, metvice, višnje, koprive i dr. potom plodovi šipka, drenjka, koštice višnje i sl. Istraživanje je vršeno u obitelji Bilić i Lešić. U novije vrijeme tradicijskim mješavinama čajeva često dodaju koricu narandže i limuna koji su u prošlosti bili prava rijetkost u ovim krajevima. Drugo terensko istraživanje izvršeno je koncem rujna kada neke od biljaka dozrijevaju i njihovi se plodovi ili stabljike pripremaju za sušenje. Od svježih ili od osušenih plodova cvijeta postupkom destilacije se dobivaju različiti pripravci. S obzirom na činjenicu da u županjskom kraju nema obitelji (prema kazivanju obitelji Babić) koji se bave destilacijom posjetili smo jednu obitelj u Brođancima koja ima sve potrebne naprave za destilaciju. To je obitelj Borivoja Neseke koja ovaj postupak vrši za gotovo sve obitelji iz Slavonije. Od iste obitelji smo saznali da u Vinkovačkom Novom Selu djeluje jedan stari - *travar* koji svoje proizvode redovito prodaje na svim sajmovima po čitavoj Slavoniji. Njega smo posjetili u listopadu u njegovoj obiteljskoj kući gdje nam je pokazao mnoge pripravke (njih preko 100). On je od rane mladosti u tom poslu i najčešće je sam brao i sušio različite vrste biljaka. To je gsp. Tomislav Čavar, rođen 1926. godine. On kaže da je njegov otac bio vrlo poznati travar koji je radio i živio u okolici Bosanskoga Broda (selo Gornje Kolibe). On je od rane mladosti s ocem puno putovao po cijeloj Hrvatskoj i BiH u potrazi za ljekovitim biljkama i upoznao mnoge travare od kojih je učio. U novije vrijeme posao su od njega preuzeli njegov sin Adam Čavar, a pomalo već i unuk koji danas pripremaju čajeve i ostale pripravke isključivo po njegovim receptima.

Na kraju napominjemo da se zbog financijskih razloga nije moglo prići istraživanju na način da se uključe, a kako je planirano, studenti etnologije već je istraživanje vršila etnologinja uz pomoć fotografa koji je od početka proljeća prema uputama kazivača i etnologinje snimio različite biljke i naprave koji služe u pripravljanju narodnih lijekova, čajeva i sl. Osim terenskoga istraživanja vršena su i različita studijska istraživanja (literature, novinskih članaka, arhivskih podataka pronađenih u Muzeju poput staroga herbarija iz 1936. godine, u Etnološkom atlasu u Zagrebu i drugima).

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- Izložba „**Goldhauben – Zlatare.Tradicijska oglavlja iz Slavonije i Gornje Austrije**“.Od 28. veljače do 10. travnja 2011. Organizator: Zavičajni muzej Stjepana Grubera Županja Muzej Slavonije Osijek, Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović- Miroљjub“ Valpovo

Autori izložbe: Mag. Dr. Thekla Weissengruber – OÖLM, mr. sc. Janja Juzbašić-ZMSG, Vlasta Šabić, dipl. etnolog–MSO, mr. sc. Ljubica Gligorević – GMV, Karolina Lukač, dipl. etnolog i antropolog - MBP

Tema: Izložba je prezentirala tradicijska oglavlja urešena zlatovezom s područja gornje Austrije i iz nekih dijelova Slavonije. Prezentirani su originalni izložci, fotografije, zapisi iz četiri slavonska muzeja.

Izložba je popraćena katalogom.

Opseg: 36 kataloške jedinica i 11 panoa s tekstem

Korisnici: odrasli i učenici

- Izložba: **Živjeti kroz mrtve: pogrebni običaji kasnog brončanog doba u županjskoj Posavini**, od 30. listopada 2011 do 20. studenoga 2011.

Organizator: Zavičajni muzej Stjepana Grubera Županja. Autorica izložbe: Andreja Malovoz, mag. arheol. Tema: Na izložbi su predstavljeni keramički i brončani predmeti pronađeni u nedavno provedenim istraživanjima na prapovijesnim nalazištima kasnog brončanog doba u županjskoj Posavini: Popernjak, Zmijino i Purić-Ljubanj.

Izložba je popraćena katalogom. Opseg: 30 kataloških jedinica i 11 panoa koji su tekstualno i slikovno predstavili temu.

- Izložba: **Prođoh Bosnom 'nako**. Autor izložbe: Frano Piplović, 18. svibnja - 17. lipnja 2011. Organizator: Zavičajni muzej Stjepana Grubera Županja i Caritas Županja.

Tema: Na izložbi su predstavljene fotografije navedenoga autora koji je putujući Bosnom zabilježio ratna stradanja i svakodnevni život ljudi u Bodni. Izložba je popraćena katalogom. Opseg: deplijan, 30 panoa koji su tekstualno i slikovno predstavili temu. Sredstva za izložbu osigurala je župa mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Županji i Vukovarsko-srijemska županija

- Izložba: *Slike, crteži i karikature Ivana Hermana*, od 25. kolovoza 2011 do 25. rujna 2011.

Organizatori izložbe su: Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji i Galerija Veliki kraj u Županji

Autorica izložbe: Magdalena Lončarević, povjesničarka umjetnosti

Tema: Na izložbi su predstavljene slike, crteži i karikature akademskoga slikara Ivana Hermana iz Županje. Izložba nije popraćena katalogom Opseg: 13 umjetničkih slika Ivana Hermana.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

Likovna monografija: *Ivan Herman*

Izdavač: Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji,

Opseg: 126 stranica, tvrdi uvez

Naklada: 500

Tisak : Zebra, Vinkovci

Katalog „Goldhauben – Zlatare.Tradicijska oglavlja iz Slavonije i Gornje Austrije“,

Izdavači: Zavičajni muzej Stjepana Grubera Županja, Muzej Slavonije Osijek i Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović- Miroljub“ Valpovo

Opseg: 40 str., broširani uvez

Naklada:2000

Tisak : Zebra, Vinkovci

Katalog: *Živjeti kroz mrtve: pogrebni običaji kasnog brončanog doba u županjskoj Posavini.*

Izdavač: Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji,

Opseg: 44 stranica, meki uvez

Naklada: 300 kom.

Tisak : Zebra, Vinkovci

Radna bilježnica: *Vježbenica za crtanje motiva sa šaranih tikvica,*

Izdavač: Zavičajni muzej Stjepan Gruber u Županji,

Opseg: 50 str, spiralni uvez

Naklada: 500 kom

Tisak : Zebra, Vinkovci

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

Specijalna vodstva

Organizirano je specijalno vodstvo za 200 gostiju iz Francuske.

Stručna vodstva za skupine i pojedinačne posjete, za učenike osnovnih i srednjih škola, za goste Grada i slično.

Obavljeno je niz stručnih vodstava kroz stalni postav kao i deseci vodstava kroz druge izložbe.

11.3. Radionice i igraonice

ETNOLOŠKE I ARHEOLOŠKE RADIONICE

Zavičajni muzej Stjepan Gruber iz Županje tijekom 2011. godine održao je nekoliko etnoloških radionica za djecu nižih razreda od 1. do 3 razreda te dvije zanimljive arheološke radionice za djecu za viših razrede tj. 6. i 7. razreda osnovne škole. Jedne radionice organizirali smo u dvorištu Muzeja, a druge u dvorištu Pastoralno- kulturnoga središta tj. u sklopu katehetske nastave.

Prve etnološke radionice su održane u ožujku 24.03.2011. tj. u razdoblju prije uskršnjih blagdana, a ostale radionice bile su u mjesecu travnju i svibnju. Na njima je etnologinja Janja Juzbašić putem predavanja prezentirala tradicijske uskrsne običaje te načine urešavanja pisanica tj. u *lukovini* gdje se tinktura dobiva kuhanjem olupina luka i potom neke složenije načine urešavanje koja se izvode voskom s pomoću *kiščice*.

No, na radionici su se neki starinski motivi koji su bili nekad prisutni pri urešavanju voskom izvodili i drugim tehnikama, tj. primjerice bojom.

Na arheološkom radionicama, održanim u travnju 2011., za razliku od prethodnih godina gdje su bile prezentirane jednostavne, prapovijesne tehnike modeliranja glinom, ove smo godine osmislili složenije načine izvedbe posuda i predmeta od gline. Dakle, ove godine nakon modeliranja glinom, potom sušenja i pečenja, organizirali smo i premazivanje pečenih posuda ocaklinom što je kod djece izazvalo veliko zanimanje ali i potrebu za većim brojem radionica. Ovako organizirane radionice su se pokazale vrlo praktičnim jer se u kraćem vremenskom roku tj. za jedan školski sat mogao dovršiti zadani posao i time smo omogućili sudjelovanje više razreda. I jedne i druge radionice polučile su zanimljive rezultate jer su

ocakljeni predmeti ovim načinom izvedbe ujedno dobili i uporabnu funkciju. Stoga smo nakon uspješno provedenih radionica neke predmete darovali županjskom caritasu koji je ove predmete prodavao u sklopu humanitarne akcije prikupljanja pomoći za Japan.

U organizaciji radionica sudjelovala je Osnovna škola Josipa Kozarca iz Županje, a nekoliko radionica održano je i u sklopu katehetske nastave gdje su nesebičnu pomoć pružile učiteljice Arijana Vučićević Dubravka Duran, Evica Filipović, Sanja Goda i Anka Pejić.

Izvješće o radionicama za širu javnost redovito su pripremali Radio Županja i „Vinkovačka televizija“.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.1. Press

Uglavnom u “Večernjem listu” (županijska kronika), “Glasu Slavonije” i u “Jutarnjem listu” objavljeni su tekstovi o različitim aktivnostima Muzeja. Tisak je posebice opširno izvijestio o terenskim arheološkim istraživanjima koje je muzej poduzimao tijekom godine. Objavljeno je i niz članaka o radu te aktivnostima Muzeja u lokalnom glasilu «Županjski list».

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

U više navrata ostvarena je suradnja s Hrvatskim radio Županja, zatim s Hrvatskom televizijom, uglavnom u smislu kratkih priloga u informativnim emisijama. Djelatnica Muzeja Janja Juzbašić je uz druge goste (Vinka Filipovića i Zvonimira Stjepanovića) sudjelovala u emisiji Vinkovačke televizije pod naslovom „Tu oko nas“ na temu organiziranja manifestacije „Kod konjarskih vatri“ i izložbe prigodom Šokačkoga sijela 2011., te prigodom izdavanja likovne monografije o akademskom slikaru i kiparu Ivanu Hermanu.

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

Zavičajni muzej u Županji nekoliko puta je objavljuvao video stranice o raznim izložbama i aktivnostima Muzeja na Vinkovačkoj televiziji te je od 2007. godine zahvaljujući MDC- u prisutan i na web stranici Muzeja na portalu Hrvatski muzeji te na stranici MUIH-a.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Zavičajni muzej Stjepana Grubera posjetilo je 1628 posjetitelja u 2011. godini.

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

- Ministarstvo kulture - po odobrenim programima.
- Vukovarsko-srijemska županija – paušalno.
- Grad Županja – redovita djelatnost (100%).
- Općine Vrbanja i Gradište
- Sponzori

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

NOVI PROJEKTI

Tijekom 2011. Godine Muzej je izradio preliminarni idejni projekt pod nazivom „Savska vodenica “-za izgradnju gradske galerije s depoima, multimedijalni prostorom te platoom za otvorenja izložbi uz rijeku Savu s nekoliko ureda za udruge grada Županje.

Idejnim rješenjem prikazan je namjeravani zahvat u prostoru - privođenje namjeni gradske galerije s depoom i multimedijalni prostorom te platoom za otvorenja izložbi uz rijeku Savu s mogućnošću dogradnje nekoliko ureda za udruge grada Županje (Ogranak Matice hrvatske, Konjogojske udruga „Stari graničari“ te nekoliko Etno i eko udruga) koje aktivno djeluju u našem gradu.

Građevina će u vanjskom gabaritu podsjećati na mlin na vodeni pogon - vodenicu. Oblik građevne čestice je približno pravokutniku (cca 50m x cca 20 m), orijentirana je u smjeru s - j. Ukupna površina parcele iznosi preko cca 96,2 ara (katastarska površina 10000 m²). Katnost postojeće građevine je prizemlje, prvi kat i potkrovlje. U prizemlju će biti prostor za deope muzeja i jedna prostorija za pomoćno osoblje s većim prostorom za preventivnu zaštitu građe, čajna kuhinja, sanitarije i dizalo te u potkrovlju te u potkrovlju multimedijalni prostor s nekoliko ureda za udruge koji bi prema potrebi mogli imati i zasebne ulaze (s pristupom iz Savke ulice) ili koristiti glavni ulaz s zasebnim hodnikom koji bi vodio do pojedinih ureda Udruga. Na prvom katu zgrade veći dio prostora namijenjen je za stalni postav galerijske zbirke i izložbeni prostor za povremene izložbe, suvenirnica, 2 ureda za kustose, informatička soba i dr. Na istom katu predviđen je manji restoran ili bar koji bi bio povezan s izlazom na terasu tj. na drveni plato. U sklopu prostora za povremene izložbe (uz glavni hol) predviđeni su prostori je za manje dokumentarne izložbe o znamenitim ljudima našega grada, udrugama, prvoj nogometnoj lopti, tvornici šećera i drugim gospodarskim subjektima u gradu

koji su ostavili duboki trag na kulturni i gospodarski život grada u novijoj povijesti našega kraja.

INFORMATIZACIJA

Sredinom 2011. godine Ministarstvo kulture osiguralo je sredstva za nabavu informatičke opreme. Od informatičke opreme tijekom ove godine odlučili smo nabaviti skener A3 koji će nam uvelike smanjiti troškove skeniranja arheoloških karata (A3 formata) koje smo do sada plaćali jednoj privatnoj tvrtki. Ovaj skener ujedno je se može koristiti i kao printer i kopirni aparat.

MANIFESTACIJE

Manifestacija „Kod konjarskih vatri„ uključuje prezentaciju tradicijskoga radnoga običaja (nematerijalne baštine) - čuvanje konja na paši ali i uprizorenje uzbune u vrijeme Vojne krajine. 2011. godine manifestacija se održala 25.02.2011. u sklopu tradicionalne manifestacije „Šokačko sijelo“. Glavni organizatori su Zavičajni muzej Stjepana Grubera u Županji i Konjogojska udruga „Stari graničari“ iz Županje, a manifestaciju je uglavnom sufinancirala Vukovarsko- srijemska županija.

Manifestacija sadržava prezentaciju radnoga običaja tj. čuvanja konja na pašnjacima uz paljenje vatri, pod nazivom „Kod konjarskih vatri“. Na ovoj manifestaciji posjetiteljima je omogućeno da se okupe oko konjara, sjede uz vatru, slušaju tradicijske pjesme i kušaju slavonske specijalitete slaninu ili kobasicu pečenu na ražnju, piju rakiju i kuhano vino te kušaju pokladne kolače-krofne i sl. Posebna atrakcija na ovoj manifestaciji je što posjetitelji mogu pogledati i uprizorenje uzbune u vrijeme Vojne krajine, koju danas s posebno kostimiranim jahačima – sereženima (nekadašnja specijalizirana postrojba granične policije) izvodi Povijesna postrojba Sereženi iz Županje. Serežani su jašući na konjima palili vituljače (dugačke motke omotane slamom ili sijenom) te na taj način pozivali u pomoć graničare i stanovnike ovih prostora da im dođu pomoći kada bi uočili opasna kretanja vojnika s neprijateljske strane.